

A csendőrhöz.

Büntetőjogi kézikönyvünk e harmadik kötetében a kihágási büntetőtörvénykönyvet, valamint az abban tárgyalt kihágásokkal kapcsolatos egyéb törvényeket és miniszteri rendeleteket dolgoztuk fel.

A teljes kihágási joganyagot nem lehetett egy kötetbe foglalnunk. Ez csak úgy lett volna lehetséges, ha a jogszabályok jórészt elhagyjuk, a felyetteket szinte csak mutatószóval összesűrítjük, a nyomtatásnál pedig kicsiny, szemrontó betűformát használunk. Jobbnak láttuk ezért az anyagot két részre osztani úgy, hogy a harmadik kötetben a kihágási büntetőtörvénykönyvet és az abban tárgyalt kihágásokkal kapcsolatos egyéb törvényeket és miniszteri rendeleteket, a negyedikben pedig a többi jogszabályt tárgyaljuk. E megoldásnál főként az a megfontolás vezetett, hogy az őrsön ebben a tárgykörben a mi könyvünk a csendőr egyedüli forrásmunkája és segítsége; azt, amit itt nem talál meg, legfeljebb csak hosszasan utánjárással tudná másutt felkutatni, erre pedig nincs ideje, de legtöbbször alkalma sem.

A nagy érdeklődés, amellyel a csendőrség munkánk első két kötetét fogadta, megerősítette felfogásunkat, hogy a kihágási joganyagot is ugyanolyan rendszerbe foglaljuk, amilyen szerint a büntettekéről és vétségekről szóló büntetőtörvénykönyvet és az anyagi büntetőjogot csoportosítottuk.

Miként az első két kötet, ez is kifejezetten a csendőr számára készült. Nem tarthattuk azonban itt sem szem előtt a csendőrségi tanfolyamok tananyagának terjedelmét, mert ez a tanfolyamok fokozata szerint különböző, de azért sem, mert nem csak tankönyvet akarunk a csendőr kezébe adni, hanem olyan kézikönyvet, amelyben azt is megtalálja, amivel a tanfolyamon, vagy az őrsön a szűkre szabott oktatási idő miatt külön nem foglalkozhatott, de aminek ismeretét a gyakorlati élet mégis megkívánja.

A kihágási joganyagnak még a csendőr számára szükséges terjedelme is ma már olyan nagy, hogy az egész nem lehet emlékezetből tudni. Nagyon fontos azonban, hogy a csendőrnek jó áttekintése legyen a joganyag felett. Tudnia kell pl., hogy milyen fejezetekre oszlik a Kbtk., mit ölelnek fel

az egyes fejezetei és hogy egy bizonyos rendelkezést a tárgy-körök szerint melyik fejezetben lehet megtalálni. Részletes tárgymutatót adunk ugyan, de ajánljuk: forgassa a csendőr minél gyakrabban a tartalomjegyzéket, véssé emlékezetébe az egyes fejezetek címeit és alcímeit és igyekezzék, legalább eleinte, mindent tárgymutató nélkül, csupán a tartalomjegyzék segítségével megtalálni. Ez az általános tájékozottság, a könyv szorgalmas olvasgatásával párosulva, feltétlenül nyújt majd annyi részletismeretet is, amennyire szükség van ahhoz, hogy a csendőr egy cselekményről vagy mulasztásról akkor is meg tudja állapítani, hogy kihágás-e vagy sem, ha a vonatkozó jogszabályt emlékezetből elmondani nem is tudja.

Egyébként a csendőrt, amennyire lehet, megkíméljük a keresgéléstől. A törvényeket és a rendeleteket, sőt sok helyütt még ezek részletintézkedéseit is a tárgyak szerint úgy bontottuk szét és csoportosítottuk, hogy a csendőr mindent, ami az egy címben vagy alcímben jelzett tárgykörre vonatkozik, együtt találjon. Ahol ezt nem tudtuk megvalósítani, ott hivatkozással könnyítjük meg a kapcsolatos jogszabályok gyors megtalálását. Az e cél érdekében itt-ott előforduló ismétlések szándékosak.

Munkánk teljessége mellett rövidsége is törekedtünk olyképen, hogy minden törvénynek és rendeletnek csak a csendőrt érdeklő szakaszait közöljük; azokat a rendelkezéseket, amelyek csak a hatóságokat érdeklik, kihagytuk. Szó szerint csak a törvények, a fontosabb rendeletek és a büntető rendelkezések szövegét közöljük; sok rendeletnek csak a tartalmi kivonatát adjuk olyan terjedelemben, amennyit a csendőrnek elég tudnia. Ahol lehetett, a szakaszok bekezdéseit is összevontuk, azért e kötetünk használata esetében a feljelentésekben a bekezdésekre ne, hanem csak a törvény vagy rendelet szakaszainak (§-ainak) számára hivatkozzunk, mert a könyvünkben levő bekezdések nem mindenütt felelnek meg az eredetieknek.

A kihágási joganyagot sokan átláthatatlannak és túl szövevényesnek tartják. Kétségtelen, hogy az utóbbi évtizedek gyors fejlődése sok jogszabály megalkotását tette és teszi szükségessé, de ha ezeket könnyen áttekinthető rendszerbe foglaljuk, nem nehéz köztük eligazodni. Azt hisszük, hogy a könyvünk ezt is megkönnyíti.

Budapest, 1941. augusztus hó 1-én.

A szerzők.

Előzetes tudnivalók.

1. Bevezetés a kihágási büntetőjogba.

M. A magyar büntetőtörvénykönyvek a törvénysértéseket három csoportba osztják: az első csoportba tartoznak a büntettek, a másodikba a vétségek, a harmadikba pedig a kihágások.

A büntett és a vétség általában szándékos cselekményből származik és a mások jogának tényleges megsértésével egyértelmű. Egynéhány esetben a törvény a gondatlan cselekményt is vétséggé minősíti ugyan, de az ilyen vétségek száma elenyészően kevés azok mellett, amelyek fennforgásához szándékosság szükséges. A büntett és a vétség elkövetőjének egyénisége a legtöbb esetben olyan, amelyet a „büntettes“ fogalmán érteni szoktunk.

Kihágássá csak csekélyebb tárgyi súlyú és kisebb jelentőségű cselekmények minősülnek. A kihágás elkövetéséhez nem szükséges, hogy a tettes szándékosan cselekedjék; a cselekményével rendszerint nem okoz jogsérelmet, hanem a közérdeket vagy a mások jogát csak veszélyezteti. Ezért nevezzük a büntettet és vétséget jogsértő, a kihágást pedig jogveszélyeztető cselekménynek. Vannak ugyan jogveszélyeztető büntettek és vétségek (pl. a közegészség elleni büntettek és vétségek), és vannak jogsértő kihágások is, mint pl. az erdei és a mezőrendőri lopások és kártételek, másnak tulajdonát képező területen vadnak elejtése, másnak tulajdonát képező halászerületen halnak vagy ráknak fogása, tíz pengő értéket felül nem haladó élelmi vagy élvezeti cikknek stb. eltulajdonítása, de ezek kivételek.

A jogsértés és jogveszélyeztetés fogalmának megértéséhez a csendőr által legjobban ismert Szut.-ból is kiindulhatunk:

A Szut. a közbiztonsági szolgálat főcélját és kívánatos eredményét nem abban látja, hogy a csendőr az elkövetett bűncselekmények tetteseit kinyomozza és az illetékes bíróságnak vagy hatóságnak feljelenti vagy átadja, hanem abban, hogy a csendőr éber ellenőrzés által a lehetőség szerint megakadályozza (megelőzi) azt, hogy az emberek bűncselekményeket kövessenek el. Ezt nevezzük megelőző (preventív) szolgálatnak.

A bűncselekmények megelőzésére a jogi alapot a törvényhozás adja meg úgy, hogy az embereknek nem csak a súlyos büntetőjogi beszámítás alá eső cselekményeit bünteti, amelyek jogsérelmet okoznak és mint ilyenek büntetté vagy vétséggé minősülnek, hanem — természetesen lényegesen enyhébb — büntetés alá helyezi már azokat a cselekményeket is, amelyek önmagukban még senkiinek sem okoznak ugyan jogsérelmet, de azt a veszélyt rejtik magukban, hogy belőlük súlyosabb törvénysértés: büntett vagy vétség, vagy pedig nagyobb baj, esetleg közveszély származhatik. A kihágást megállapító jogszabályoknak tehát az a főcélja, hogy ilyen súlyosabb törvénysértés, nagyobb baj, kár vagy közveszély bekövetkezését megelőzzék. A hangsúly itt a közérdek védelmén, a jogsértés vagy a veszély lehető megelőzésén, nem pedig a kihágás elkövetőjének bűnösségén és a cselekmény vagy mulasztás megtorlásán van. Mindegy, hogy valaki szándékosan, gondatlanságból, avagy talán csak oktalanságból vagy hanyagságból veszélyezteti-e a mások jogát vagy a közösségnek valamilyen érdekét; meg kell őt büntetni akkor is, ha ez a veszélyeztetés nem állott szándékában, mert a baj, a kár, a jogsérelem vagy a közveszély az ő szándéka nélkül is bekövetkezhetik.

Aki tűzveszélyes helyen dohányzik vagy tűzzel gondatlanul bánik, de tüzvészt nem okoz, nem követ el jogsértő cselekményt, azáltal azonban, hogy tüzvészt okozhat, veszélyezteti másnak a vagyonát; nem lehet tehát a megbüntetésével addig várni, amíg felgyújt valamit, hanem már azért is meg kell büntetni, hogy nem törődött ezzel a veszedelemmel. Aki lakott vagy járt helyen lövöldöz, akkor is agyonlőhet valakit, ha nem akarja. Aki a közfogyasztásra szánt élelmiszert nem kezeli tisztán, betegséget okozhat másoknak, ha erre nem gondolt is, hanem csak hanyagságból volt tisztátalan. Az a cselekmény, hogy valaki a vasúti pályatesten jár, esetleg még senkiinek nem okoz jogsérelmet, de jogsérelem származhatik belőle azzal, hogy az ott járókelők a vasút forgalmát megzavarják, a vasúti pályatestet rongálják, önmagukat pedig az elgázoltatás veszélyének teszik ki. Aki jogositvány nélkül mérget árusít, ezzel a cselekményével még nem okoz büntetőjogi értelemben vett jogsérelmet; lehetséges, hogy az emberek túlnyomó része megengedett célra vásárolja tőle a mérget; de jogsérelmet okozhat azzal a cselekményével, hogy a mérreg árusításával szakértelem és hatósági ellenőrzés nélkül foglalkozik, vagy hogy olyan egyén számára is kiszolgáltat mérget, akinek azt tilos megszereznie.

A kihágást megállapító jogszabályok célja az állam érdekeinek, a társadalom jólétének, a mindennapi élet rendjének és zavartalanságának, általában a közbiztonságnak megelőző (prevenatív) intézkedésekkel való fenntartása. A kár vagy a jogsérelem, amit a jogszabályok megszegője, a kihágás elköve-

tője okoz, rendszerint semmi vagy csak csekély jelentőségű, a veszély azonban, amit felidéz, jelentős lehet.

A csendőr akkor, amikor a kihágásokat feljelenti, volta-képpen megelőző szolgálatot végez, mert veszélyeket hárít el, amelyek a kihágások elkövetéséből vagy elszaporodásából keletkezhetnek. Közérdek tehát, hogy a csendőr ne csak a súlyosabb bűncselekmények kinyomozásával foglalkozzék, hanem figyelmet fordítson a kihágásokra is; lássa meg azokat és lépjen közbe, ha szükséges. De arra is vigyáznia kell, hogy a kihágások üldözése terén ne essék túlzásba. Hiba volna a kihágási feljelentések erőszakolása, azaz olyan cselekményeknek vagy mulasztásoknak feljelentése kihágás miatt, amelyeket csak a vonatkozó törvénynek, rendeletnek vagy szabályrendeletnek erőszakolt értelmezésével lehet kihágássá minősíteni. Az ilyen eljárásnak a lakosság felesleges zaklatása lehet az eredménye, mert a rendőri büntetőbíró úgysis felmentő ítéletet kénytelen hozni. Mellőzni kell a feljelentést ott is, ahol figyelmeztetéssel is célt lehet érni; főként akkor lehet ennek helye, ha a kihágást a gyanúsított inkább tudatlanságból, mint szándékosságból követte el és a cselekményt még nem fejezte be.

A csendőrségi feljelentés ama követelményének, hogy szakszerűsége és alapossága mellett feltétlenül megbízható legyen, kihágás miatt tett feljelentésnél különös fontossága van. A csendőr által feljelentett kihágások túlnyomó részét ugyanis a rendőri büntetőbíróóság büntetőparancsal intézi el, ami azt jelenti, hogy az ügyben nem tart tárgyalást, a sértettet, a gyanúsítottat, a tanukat stb. nem hallgatja ki, hanem a csendőrségi feljelentésben foglaltakat valónak fogadva el, egyedül annak alapján szabja ki a megfelelő büntetést. A valóságot nem mindenben fedő vagy téves feljelentésnek tehát igazságtalan büntetés az eredménye, amiért joggal lehet a csendőrt hibáztatni. Ez a körülmény a csendőrt mind a tényállás megállapításában, mind pedig a sértett, a gyanúsított és a tanuk előadásának bejelentésénél az igazsághoz való feltétlen ragaszkodásra kell, hogy készítse. Csak így lehet rászorgálni a csendőrség feltétlen megbízhatóságába, pártatlanságába és szavahihetőségébe vetett bizalomra, amellyel a magyar csendőrt a bíróság, a hatóság és a lakosság is kitünteti.

2. A büntetendő cselekmények hármas felosztásából folyó megkülönböztetések.

M. 1. Büntettnak vagy vétségnek azt a cselekményt nevezzük, amelyet a Btk. vagy a Btk.-t kiegészítő újabb törvények ilyennek minősítenek; **kihágás az a cselekmény vagy mulasztás, amelyet a Kbt. vagy az ezt kiegészítő törvények ilyennek megjelölnek, valamint azok a cselekmények, illetőleg mulasztások, amelyeket a Kbt. 1. §-ában megnevezett hatóságok rendeletekben vagy szabályrendeletekben kifejezetten kihágássá nyilvánítanak.**

2. **Büntettet** csak szándékosan, **vétséget** gondatlanságból is el lehet követni, a **kihágásoknál** — a cselekmény veszélyeztető mivoltán lévén a hangsúly — **a tettes akaratelhatározása rendszerint nem számít.** Kivételek azok a kihágások, amelyeket csak szándékosan lehet elkövetni. (Pl. a Kbt. 37., 39., 41., 71., 87., 127. §-aiban meghatározott kihágások.)

3. A büntett kísérlete mindig, a vétségé csupán a törvény meghatározta esetekben büntetendő. A **kihágás kísérlete** általában nem esik büntetés alá, kivéve az erdei lopás kísérletét, amely az 1935:IV. t. c. 258. §. 1. pontja szerint büntetendő. Sok kihágásnak egyébként olyan a törvényes tényálladéka, hogy valamely cselekmény megkísérlését foglalja magában.

4. A **külföldön elkövetett** büntett vagy vétség miatt a törvény meghatározta esetekben büntetésnek vagy kiadatásnak van helye. A külföldön elkövetett kihágás miatt általában büntetésnek, kiadatásnak pedig egyáltalában nincsen helye. Kivételek: az 1888:XII. t. c. 10. §-a (kábelrongálás); 1909:II. t. c. 48. §-a (kivándorlás), 1925:X. t. c. 13. §-a (állami ellenőrzőjegy), 1934:XIX. t. c. (tengeri kihágások). Az 1939:II. t. c. (honvédelmi törvény) 212. §. 6. bekezdése szerint a törvényben vagy annak alapján kibocsátott rendeletben meghatározott kihágásokat a Btk. 7. §-ának megfelelő alkalmazásával akkor is büntetni kell, ha külföldön követték el.

5. Büntetetre és vétségre a törvény meghatározta esetekben a **hivatalvesztés és a politikai jogok gyakorlásának felüggesztése mint mellékbüntetés** alkalmazható. Kihágás esetén ilyen mellékbüntetésnek általában nincsen helye. Egyedüli kivételnek tekinthető a Kbt. 38. §-a, amely szerint a kir. já-

rásbíróság a visszaeső tanítót a kormány által ellátott tankönyv vagy taneszköz használatáért a kethonapi elzaronon és az elkobzaron felül, viselt hivatalának elvesztesere is ítéheti.

6. **Pénzbüntetés** a büntetteknel csak mint mellékbüntetés, vétségeknel es kihágásoknal fobunteseként vagy mellékbunteseként alkalmazható.

7. **Büntettek** csak a törvényszék **hatáskörébe** tartoznak (kivételesen, enyhébb esetekben a kir. ügyesség külön indítványára járhat el a járásbíró), vétségek a törvényszék vagy a járásbíró, a kihágások a járásbíró vagy közgazgatási (rendőri) hatóság hatáskörébe tartoznak.

8. **Sajtó útján** — értve ezalatt a sajtótermek tartalmát — rendszerint csak büntettet vagy vétséget lehet elkövetni, kihágást csak kivételesen (felhívás pénzbüntetés fedezesere, vallás ellen elkövetett kihágás). Külön csoportot alkotnak az u. n. sajtórendészeti kihágások.

9. **Büntett** miatt elítélt külföldiek általában az országból **kiutasíthatók**; vétség miatt csak a törvény által meghatározott esetekben. Belföldiek büntett vagy vétség miatt az ország egyes helységeiből vagy területrészeiről csak a törvény által megengedett esetekben **tilthatók ki**. Kihágás esetében külföldit kiutasítani, belföldit pedig abból a községből, amely nem illetőségi helye, kitiltani csak csavargás (munkakerülés) miatt lehet.

10. A büntettek közül azokat, amelyekre a törvény börtönt vagy legalább öt évi államfogházbüntetést állapít meg, az ítélbíró az enyhítő körülményekre tekintve a Btk. 92. §-a alapján vétséggé minősítheti; más büntettek, valamint vétségek és kihágások esetében **a törvényszerű minősítéstől nincs helye eltérésnek**. Vétséget nem lehet kihágásnak minősíteni. A büntetési tételek szerint tehát: **büntett**, amelyre a törvény (ítélbíró) halálbüntetést, fegyház-, börtön vagy legalább öt évi államfogházbüntetést szab ki; **vétség**: amelyre a törvény (ítélbíró) fogház-, öt éven aluli államfogház vagy pénzbüntetést szab ki (vagy fiataloknál a Bn. 17. §-a alapján intézkedést tesz); **kihágás**: amelyet az azt meghatározó jogszabály így nevez és büntetésül elzárás- vagy pénzbüntetés alkalmazását rendel el (vagy fiataloknál a Bn. 17. §-a alapján intézkedést tesz). Kivétel a jövedéki kihágás, amelyre szabadságvesztés büntetesként két évig terjedhető fogházat lehet kiszabni.

11. A büntett **elévülésének** ideje 5—20 év; a vétségé 3 év; a kiszabott jogerős büntetés büntettnél 10—25, vétségnél 5 év alatt évül el. Kihágás miatt a rendőri büntető eljárás megindíthatása és folytatása hat hónap, a jogerősen kiszabott büntetés végrehajtása pedig egy év alatt évül el. (Egyes kihágások elévülésére különös szabályok vannak. Így az apaállatok kötelező vizsgálatáról szóló 1927:XXV. t. c. 6. §-ába üt-

közö egyes kihágások tekintetében a rendőri büntető eljárás megindíthatása tizennyolc hónap alatt, a gazdasági és hitel-élet rendjének, továbbá az államháztartás egyensúlyának biztosításáról szóló 1931:XXVI. t. c. felhatalmazása alapján kibocsátott miniszteri rendeletekben megállapított kihágások miatt a rendőri büntető eljárás egy év alatt, a jogerősen kiszabott büntetés két év alatt, a honvédelemről szóló 1939:II. t. c.-ben vagy az annak alapján kibocsátott rendeletben meghatározott kihágás miatt a büntető eljárás egy év alatt, a jogerősen kiszabott büntetés két év alatt évül el. Külön szabályok vannak a jövedéki kihágások, valamint a tengeri kihágások elévülésére is.)

12. Végül hangsúlyozzuk a már említett általános szabályt: a büntettek és vétségek meghatározásával a törvény az állam és a társadalom erkölcsi, szellemi és jogi rendjét védi, a kihágások meghatározásával pedig az állam és a társadalom e főérdekein kívül levő érdekeit is védelmezi, vagyis az a célja a törvénynek, hogy az állam és a társadalom alapvető érdekeinek megoltalmazásán felül ú. n. rendészeti szempontból is rend legyen.

3. A kihágási ügyekben eljáró kir. bíróságok és rendőri büntetőbíróságok hatásköre és területi illetékessége.

M. Kihágási ügyekben elsőfokon eljárnak:

a) a kir. járásbíróság;

b) az önkormányzati közigazgatási hatóságok (járásokban a löszolgabíró, városokban a rendőri büntetőbíráskodással megbízott városi tisztviselő) és a m. kir. rendőrség;

c) a községi előljáróságok mint rendőri büntetőbíróságok.

A kir. járásbíróság és a közigazgatási hatóságok, mint rendőri büntetőbíróságok hatáskörét kihágási ügyekben az 1897:XXXIV. t. c. 18. és 19. §-ai, a közigazgatási hatóságokét mint rendőri büntetőbíróságokét pedig az 1929:XXX. t. c. 59. §. 1. bek. 1. és 2. pontjai határozzák meg a következőképpen:

1897:XXXIV. t. c.

18. §. A kir. járásbíróságok hatáskörébe tartoznak azok a kihágások, amelyek a 19. §. szerint a közigazgatási hatóságok elé utasítva nincsenek.

19. §. A közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartoznak:

1. az 1879:XL. törvénycikk 43, 44, 45, 47, 49, 50, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 136, 137, 138, 141. és 142. §-ai szerint büntetendő kihágások;

2. az 1879:XL. t. c. 46. §-ában meghatározott kihágások, ha azok közigazgatási hatóság, hivatalok vagy közeg ellen voltak elkövetve;

3. azok a kihágások, melyeket más törvények a közigazgatási hatóságok hatásköréhez utasítanak;

4. a miniszteri rendeletben megállapított kihágások amennyiben kifejezetten a királyi járásbíróságok hatásköréhez utasítva nincsenek;

5. a törvényhatósági vagy városi szabályrendeletben megállapított kihágások.

Az 1929:XXX. t. c. 59. §.

59. §. A rendőri büntetőbíráskodás körébe tartozó ügyekben dönt:

1. elsőfokon:

a) kis- és nagyközségekben a főszolgabíró vagy a szolgabíró; abban a községben pedig, amelynek területére az állami rendőrség működése kiterjed, az állami rendőrség hatáskörébe tartozó ügyekben a m. kir. rendőrkapitányság vagy kirendeltség vezetője vagy helyettük a belügyminiszter által megbízott tisztviselő;

b) megyei és törvényhatósági jogú városokban a m. kir. rendőrség hatáskörébe tartozó ügyekben a rendőrkapitányság vezetője vagy helyette a belügyminiszter által megbízott tisztviselő; egyéb ügyekben a képviselőtestület által, illetőleg a törvényhatósági bizottság közgyűlése által megbízott tisztviselő;

c) Budapesten a m. kir. rendőrség hatáskörébe utalt ügyekben a m. kir. rendőrség kerületi kapitánya, vagy helyette a belügyminiszter által megbízott tisztviselő; egyéb ügyekben a kerületi előljáró, vagy helyette a törvényhatósági bizottság közgyűlése által megbízott tisztviselő;

2. másodfokon:

a) kis- és nagyközségekben az alispán; abban a községben pedig, amelynek területére a m. kir. rendőrség hatásköre kiterjed, a m. kir. rendőrség hatáskörébe tartozó ügyekben a m. kir. rendőrség kerületi főkapitánya;

b) megyei és törvényhatósági jogú városokban a m. kir. rendőrség hatáskörébe utalt ügyekben a m. kir. rendőrség kerületi főkapitánya, egyéb ügyekben a törvényhatóság első tisztviselője;

c) Budapesten a m. kir. rendőrség hatáskörébe utalt ügyekben a m. kir. rendőrség budapesti főkapitánya, egyéb ügyekben a polgármester;

3. harmadfokon a belügyminiszter, illetőleg olyan kihágásban, amely valamelyik szakminiszter ügykörébe tartozó ügyben merült fel, a belügyminisztériumban szervezett kihágási tanács dönt. A most említett ügyet a tanácsülésben az illető szakminiszter által saját tisztviselői köréből kijelölt előadó ismerteti, aki a tanácsnak egyik szavazóbírája is. A közbeeső intézkedéseket és az eljárásnak esetleg szükséges kiegészítését is az illető szakminiszter saját hatáskörében foganatosíthatja, amelyeket az elévülés szempontjából a rendőri büntetőbírótól eredőnek kell tekinteni. Ezeket az ügyeket a másodfokú hatóság az illető szakminiszterhez terjeszti fel és erről a belügyminiszterhez egyidejűleg jelentést tesz.

Mezőrendőri és erdei kihágási ügyekben, ha a kár, vagy az 1894:XII. t. c. 110. §-ában jelzett kárdíj 40 pengő értéket nem halad meg, a feljelentés a községi bírónál „is meg-

*F. Es. k. 11/1942.
76.400/1942. az P. ü. min.
rend.
szak miniszter alatt a P. ü. m. hely. elnök
F. R. v.
v. m.*

tehető“, amely esetben a községi bíróság a rendőri büntető eljárás szabályai szerint ítélkezik. Az ítéletben meg nem nyugvó fél 15 nap alatt a községi bírónál kérheti, hogy az eljárás a főszolgabíró előtt újra kezdessék. Ezekben az ügyekben végső fokon az alispán dönt.

Az 1901:XX. t. c. 13. és 15. §-ai szerint a közigazgatási hatóság, mint rendőri büntetőbíróság hatáskörébe tartoznak:

a) a törvényben megállapított és a törvény által kifejezetten hozzájuk utalt kihágások;

b) a miniszteri rendeletben megállapított kihágások, feltéve, hogy a rendelet nem a kir. járásbíróság hatáskörébe utalta;

c) a törvényhatósági vagy városi szabályrendeletben megállapított kihágások feltétlenül.

Községekben a rendőri büntetőbíráskodást minden esetben a főszolgabíró látja el. Erdei és mezőrendőri kihágások miatt, ha a kár 40 pengőt nem halad meg, a rendőri büntető eljárást a községi előljárással is lefolytathatja.

Városokban a kihágások felett két rendőri büntető bíróság ítélkezik: a rendőrkapitányság és a rendőri büntetőbíráskodással az 1929:XXX. t. c. 59. §. 1. bek. 1. és 2. pontjai szerint megbízott városi tisztviselő (mi városi rendőri büntetőbírónak nevezzük).

Milyen kihágások tartoznak a rendőrséghez és melyek a rendőri büntetőbíráskodással megbízott tisztviselő hatáskörébe?

Általában azt mondhatjuk, hogy azok a kihágások, amelyeknek a személy- és vagyonbiztonság szempontjából különös jelentőségük van, a rendőrkapitányság hatáskörébe, azok pedig, amelyek inkább közigazgatási vonatkozásúak, a városi rendőri büntetőbíró hatáskörébe tartoznak. A hatáskört a jogszabályok mindig megjelölik.

A m. kir. rendőrség — és általában a rendőri hatóságok — hatáskörét a 90.089/1919. B. M. rendelet 3. és 4. §-ai állapítják meg, a következők szerint:

90.089/1919. B. M.

3. §. Az igazgatási rendészet köréből az állami rendőrség hatáskörébe esnek mindazon feladatok, amelyeknek az állam érdeke, továbbá a személy- vagy a vagyonbiztonság szempontjából különös jelentőségük van.

A rendőrhatalóságok hatáskörébe tartozik:

a) nyilvános színi előadások engedélyezése és azok felett a rendőri felügyelet gyakorlása, feltételezve a városi tanács, illetőleg az alispán hatáskörébe tartozó színháznyitási engedélytől; nyilvános hangversenyek, dal-, szavalati előadások, mutatóványok, mozgófénykép-előadások, tánevigalmak, fáklyás- és egyéb ünnepi felvonulások engedélyezése; közbiztonsági és

tűzbiztonsági szempontból szükséges óvintézkedések elrendelése és felügyelete; a kirovott felügyeleti díjak beszedése és elszámolása (a szabályszerű engedélydíjak a városi pénztárnál fizetendők le, s ezek lefizetésének igazolása nélkül az engedély ki nem adható);

b) a közerköles és közszemérem érdekeinek védelme; a kéjnökre vonatkozó rendszabályok végrehajtása, betartásuknak ellenőrzése; kéjnötelepek engedélyezése;

c) erkölcsi bizonyítványok kiállítása;

d) egyelőre a cselédügy intézése; cselédkönyvek és ideiglenes igazolványok kiállítása; cselédszerzők, foglalkozás közvetítők és ilyen üzletek, valamint a zálogosok, zsibárosok, ócskavas és általában ócskaárkereskedők, ószeresek, mozgóképipar-gyakorlók, nyilvános küldöncök, utcai árusok, alkalmi árusok és ilyen üzletek ellenőrzése;

e) szálloda, penzió, vendéglő, kávéház, kávé- és italmérések, cukrászdák, általában bármiféle italmérő és nyilvános étkezőhelyiségek, tánciskolák és közfürdők rendőri szempontból ellenőrzése és felügyelete; italmérési engedélyek véleményezése; záróra meghatározása;

f) a személy- és áruszállítás eszközeinek és közegeinek a közbiztonság, közrend és köztisztaság, valamint a közönség jogos igénye szempontjából való felügyelete; utcákon, tereken, utakon és közlekedésre használt vizeken a szabad közlekedés és közbiztonság biztosítása; az esetleges akadályok és közlekedés veszélyeinek elhárítása; köztereken, utcákon és utakon a köztisztasági szabályok ellenőrzése; a gépjárművekre vonatkozó ügyek intézése, azok forgalombahozatalának engedélyezése, gépjárművezetőigazolványok kiadása; hajók, vasuti mozdonyok és gépjárművek próbameneteinél részvétel; bérkocsik, társaskocsik, teherkocsik és berautók állomási helyeinek kijelölése, a rájuk vonatkozó szabályok betartásának ellenőrzése;

g) a házalás engedélyezése; könyöradománygyűjtés ellenőrzése; a koldulási tilalom ellenőrzése és végrehajtása;

h) mérges, könnyen gyuló, robbanó és gyógyanyagokat előállító és árusító üzleteknek, és az ilyen anyagokat használó ipari üzemeknek — az ezen anyagok előállítása, tartása, felhasználása, szállítása és árusítására vonatkozó szabályok betartása szempontjából való — ellenőrzése;

i) főzésre használt réz-, cinn-, vagy más fémedényekre; elárusításra vagy szétosztásra szánt ételek és italoknak tartására, és a mértékekre vonatkozó szabályok betartásának felügyelete;

j) az állatkínzás megakadályozása, a veszettségre és más veszedelmes állati betegségekre, elhullott állatok tetemeinek eltakarítására, valamint veszedelmes vadállatokra vonatkozó rendelkezések végrehajtásának ellenőrzése;

k) fegyverek és lőszerkészítésére, tartására és forgalombahozatalára vonatkozó szabályok betartásának ellenőrzése; lövöldék engedélyezése, és ezekben, valamint katonai lögyakorlatok alkalmával a testi épség biztosítására szükséges óvintézkedések megtétele és azok betartásának felügyelete; fegyvertartási és viselési engedélyek kiadása;

l) építkezéseknél, épületjavításoknál és bontásoknál, nemkülönben roskadozó vagy egyébként veszedelmes építményekkel szemben a közbiztonsági szabályok ellenőrzése és foganatosíttatásuk iránti intézkedés;

m) tüzeseteknél, árvíz, földrengés vagy egyéb közveszedelmeknél és szerencsétlenségeknél a rend fenntartása, a közbiztonság védelme;

n) hivatalos és jogosított magánhirdetésekre kijelölt helyekre kifüggesztett nyomtatványok megóvása; kifüggesztett, vagy szétszórt tiltott hirdetésmények és felhívások elkobozása iránti intézkedés; rendőrtudósítói és újságelárusítói igazolványok engedélyezése és kiadása;

o) a bejelentési hivatal működésével kapcsolatosan a rendőrhatóság területén tartózkodó rovott előéletű, gyanús magatartású egyének, és a feltételes szabadságon levő fegyencek nyilvántartása;

p) nyilvános helyen talált ön- és közveszélyes elmebetegek, valamint nyilvános helyen talált, önmagukkal tehetetlen betegek és gyermekek elhelyezése iránt az illetékes hatóságok megkeresése;

r) talált tárgyak, értékek megőrzése, nyilvántartása és kiadása (a bitang jószágokra vonatkozólag az 1894:XII. t. c. és ennek végrehajtására vonatkozó utasítás intézkedik).

Budapestre vonatkozóan érintetlenül maradnak az itt a)–r) pontig felsoroltakkal ellenkező szabályok.

4. §. A közigazgatási hatóságok elé utalt kihágási ügyekben a m. kir. rendőrség hatáskörébe tartozik a rendőri büntető bírászkodás, és pedig:

a) azokban a kihágásokban, amelyeket a rendőrhatóság hatáskörébe utalt ügyekben követtek el;

b) azokban a kihágásokban, amelyeket nem a rendőrhatóság, hanem más közigazgatási hatóság hatáskörébe utalt ügyekben követtek ugyan el, de amelyekben a kihágási bírászkodást valamely törvény vagy rendelet kifejezetten az állami rendőrség hatáskörébe utalja.

M. Ha a jogszabály valamely kihágás elbírálását a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalja, e kifejezés alatt mindig az önkormányzati közigazgatási hatóságokat

(járásokban a főszolgabírákat, városokban a rendőri büntetőbíráskodással megbízott tisztviselőket) de nem a m. kir. rendőrséget kell érteni.

A városi rendőri büntetőbíró hatáskörébe általában a következő kihágáscsoportok tartoznak: állategészségügy, gazdasági cseléldügy (a házi cseléldügy a rendőrkapitányság hatáskörébe tartozik), ebzárlat (de ha a kutya másokat veszélyeztető tulajdonságú, a kihágás a rendőrkapitányság hatáskörébe tartozik), építkezés, közegészségügy, iparügy, tej- és tejtermékhamisítás, mezőgazdasági termények hamisítása, sütőipari munka, vízrendészet, mértékhamisítás, megrendelések gyűjtése, szikvízgyártás, mezőrendészet, piacrendészet, tűzrendészet (ez utóbbi csak akkor, ha a kihágás szabályrendeletbe ütközik; ha törvénybe vagy miniszteri rendeletbe ütközik, akkor a rendőrkapitányság jár el).

Könyvünkben minden egyes kihágási rendelkezés után zárójelben feltüntetjük, hogy a kihágás melyik rendőri büntetőbíróhatáskörébe tartozik (Fszb., Rkap., Vrb.).

A városi rendőri büntetőbíróhatáskörébe tartozó kihágások miatt tett feljelentéseket így kell címezni pl.: **Kolozsvár thj. város rendőri büntetőbíráskodással megbízott tisztviselőjének**. A postai borítékra célszerű a helynév alá odaírni: „**Polgármesteri hivatal**“, mert különben a posta a levelet a rendőrségnek kézbesíti és ezzel annak felesleges munkát ad.

Egyébként a kihágási ügyekben első-, másod- és harmadfokon eljáró hatóságokról részletes útmutatásokat adunk a II. kötet II. részében (1465. oldal).

A rendőri büntetőbíróhatóságok területi illetékessége általában ugyanúgy van szabályozva, mint a kir. bíróságok területi illetékessége. Legfontosabb szabály, hogy minden kihágás annak a rendőri büntetőbíróhatóságnak az illetékessége alá tartozik, amelynek területén elkövették; ha több rendőri büntetőbíróhatóság területén követték el, az illetékes, amelyik a másikat valamilyen intézkedéssel megelőzte.

Itt azonban van egy kivétel. Ha a terhelt ellen a feljelentést nem annál a rendőri büntetőbíróhatóságnál tették meg, amelynek területén a kihágást elkövette, hanem annál, amelyik az ő lakó- vagy állandó tartózkodási helye szerint illetékes, akkor az utóbbi rendőri büntetőbíróhatóság jár el. Ha azonban a terhelt három nap alatt kéri, hogy ügyét az elkövetés helye szerint illetékes rendőri büntetőbíróhatósághoz tegyék át, akkor a kérelmét teljesíteni kell.

Ez a rendelkezés a terhelt érdekeit tartja szem előtt, hogy t. i. a kihágási ügy tárgyalására ne kelljen az elkövetés helye szerint illetékes — esetleg messzefekvő — rendőri büntetőbíróhatósághoz utaznia, hanem a tárgyalást az ő lakó- vagy tartózkodási helyén is meg lehessen tartani. Ez ellen a terhelt rendszerint csak akkor emel kifogást, ha a tárgyalásra tánu-

kat is meg kell idézni s attól tart, hogy azoknak az utazási költségeit majd neki kell viselnie, mert akkor már előnyösebb neki, ha ő utazik el a tárgyalásra.

A csendőr a feljelentést mindig az elkövetés helye szerint illetékes rendőri büntetőbírósnál tegye meg.

A fiataikorúak által elkövetett kihágásokat is a rendőri büntetőbíróshoz kell feljelenteni. Kivételek:

a) Közveszélyes munkakerülés kihágása (1913:XXI. t. c. 1. §.);

b) koldulás (Kbtk. 66—68. §.);

c) tiltott visszatérés (Kbtk. 70. §.).

Ezeket a kihágásokat, ha fiataikorú követi el, **az illetékes fiataikorúak bíróságához kell feljelenteni.** A felnőttkorúakat is a fiataikorúak bíróságához kell feljelenteni a Kbtk. 64. és 66. §-aiba ütköző kihágások miatt.